

2015. július

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Július 2.	02:20 UT	telehold
Július 8.	20:24 UT	utolsó negyed
Július 16.	01:24 UT	újhold
Július 24.	04:04 UT	első negyed
Július 31.	10:43 UT	telehold

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap elején másfél órával kel a Nap előtt, a keleti ég alján kereshető napkelte előtt. Láthatósága lassan romlik, 15-én már csak egy órával kel korábban, és lassan elvész a Nap fényében, 23-án kerül felső együttállásba.

Vénusz: Fényesen ragyog az esti nyugati égen, de láthatósága rohamosan romlik. A hónap elején még két órával nyugszik a Nap után, a hónap végén már csak húsz perccel! Fényessége $-4,6^m$ -ról előbb $-4,7^m$ -ra, majd csökken $-4,5^m$ -ra. Átmérője rohamtempóban nő $32,6''$ -ről $51,8''$ -re, fázisa ezzel párhuzamosan drasztikusan csökken $0,34$ -ról $0,08$ -ra.

Mars: Előretartó mozgást végez a Gemini csillagképben. A hónap végén már kereshető napkelte előtt a keleti látóhatár közelében, láthatósága gyorsan javul. Fényessége $1,6^m$ -ról $1,7^m$ -ra csökken, látszó átmérője $3,6''$ -en állandósul.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Leo csillagképben. Az esti nyugati égbolt feltűnő égiteste, késő este nyugszik. Fényessége $-1,8^m$, átmérője $32''$.

Szaturnusz: Hátráló mozgást végez a Libra csillagképben. Az éjszaka első felében látható, éjfél után nyugszik. Fényessége $0,3^m$, átmérője $18''$.

Uránusz: Éjfél körül kel, az éjszaka második felében látható. 26-án előretartó mozgása hátrálóná válik a Piscesben.

Neptunusz: A késő esti órákban kel. Az éjszaka nagy részében látható az Aquariusban.

Kaposvári Zoltán

A hónap mélyég-objektuma: az M23

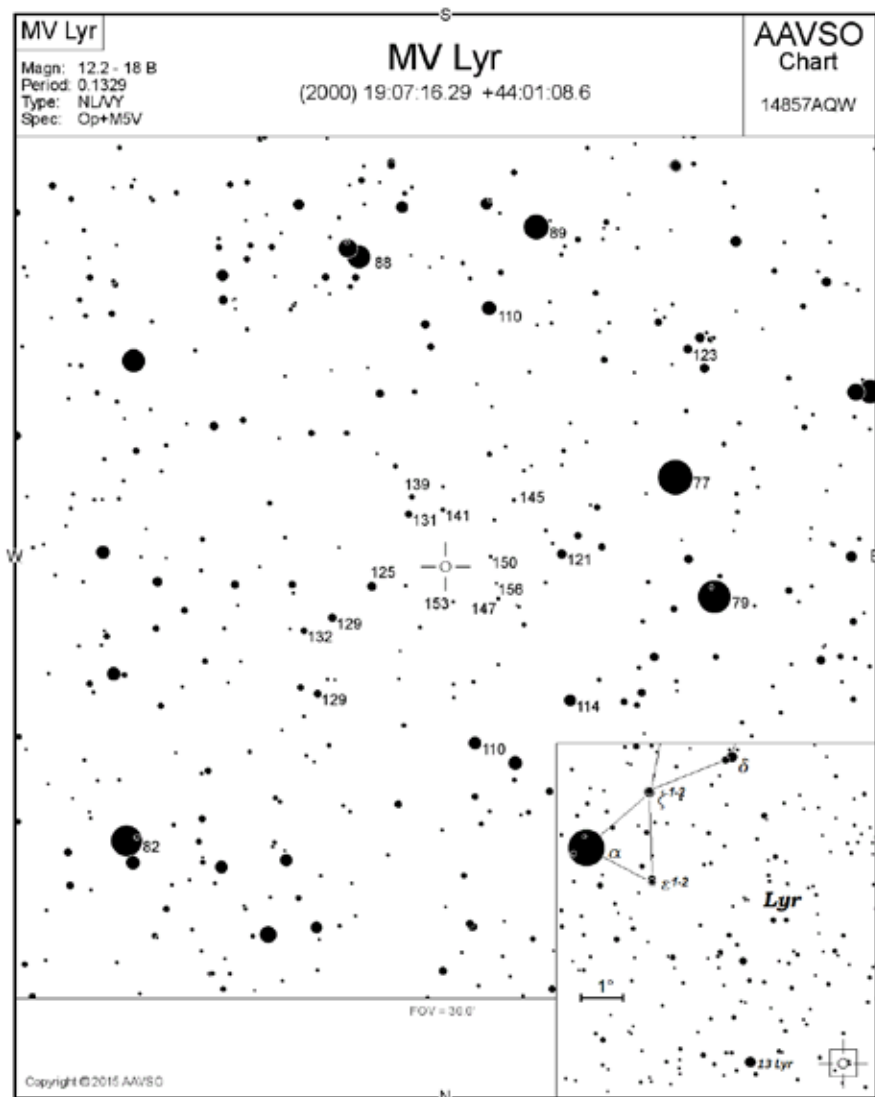
Az 1764-es esztendő rendkívül fontos Charles Messier munkásságának történetében, mivel csupán ebben az évben 38 bejegyzéssel gazdagodott katalógusa. 1764. május 23-án, június 3-án, 5-én és 20-án egyaránt 4–4 taggal gyarapodott listája. A legérdekesebb, hogy ebben az időszakban (késő tavasztól kezdődően) nem látszott az égen üstökös, így teljesen kizárt, hogy a nagy francia csillagász egy kométa megfigyelésének „melléktermékeként” fedezte volna fel őket. Az oppozíciós pont környékén, a Naptól messze végzett észlelései talán nem is elsősorban csak üstököskeresésre irányultak - Tejút centrumának szépsége, objektum-gazdagsága őt is magával ragadhatta.

A ma M23-ként ismert 5,5–6 magnitúdós, 25'-es, szabad szemmel sötét égen könnyen látszó nyílthalmazt június 20-án fedezte fel. A 9–12 magnitúdós tagokból álló, sűrű, de nem koncentrált csillagcsoport rendkívüli látványt nyújt kisebb, 8–10 cm-es távcsövekkel is. Ha egy júniusi vagy júliusi éjjelen szemügyre vesszük a Tejút porfátyla előtt, alig 2150 fényévre lebegő csillaghalmazt, jusson eszünkbe: még az „unásig” ismert Messier-katalógus is tartogathat rejtelmeket.

Sánta Gábor

A hónap változócsillaga: az MV Lyrae

A kataklizmikus változókat fényesség-változásuk alapján több alosztályba szokás csoportosítani, annak ellenére, hogy alapvetően ugyanolyan rendszerekről van szó: a főkomponens fehér törpe anyagbefogási korongot hoz létre a vörös törpe másodkomponenstől kapott anyagból, a fényváltozást pedig a korong állapotváltozásai idézik elő. Az, hogy egy kataklizmikus változócsillag nóa, visszatérő nóa, törpe nóa, vagy valami egészen más, elsődlegesen a fehér törpe

jellemzőitől és a tömegátadás sebességétől függ.

A kitéréses kataklizmikusok mellett kevésbé látványosak, ámde folyamatos észlelési célpontot nyújtanak a nóvaszerű változók. Kitéréses helyett az idő legnagyobb részében maximumban található, aminek az oka

a közel állandó állapotú, nagy sebességű tömegátadás (az akkréciós korong fényessége ugyanis ezzel egyenes arányban áll). A VY Sculptoris típusú csillagokban, amilyen az MV Lyrae is időnként leáll az erős tömegátadás, amikor az akkréciós korong összehúzódik, de akár el is tűnhet, ilyenkor

a rendszer összfényessége több magnitúdóval csökken.

Az MV Lyr általában 12–13 magnitúdó között található, amikor kisebb műszerekkel is észlelhető. Időnként hirtelen elhalványodások történnek, ekkor a csillag fényessége 16–18 magnitúdóig is süllyedhet. Észlelését hetente egy-két alkalommal, le- és felszálló ágában akár napi rendszerességgel is érdemes megpróbálni.

Bagó Balázs

Photo Nightscape Awards 2015

February 1st, 2015, the Association Francaise d’Astronomie (AFA) launches the second edition of the Photo Nightscape Awards.

The Photo Nightscape Awards is organized in partnership with the ESO, Nikon, La Cité de Sciences et de l’Industrie de Paris, AIP, the Alqueva Dark Sky Reserve, the Refuge aux Etoiles, Médas and Picto Laboratory.

Opened to hobbyist and professional photographers from around the world, the Photo Nightscape Awards rewards the most beautiful pictures of night landscapes into 4 categories (Nightscape, In Town, Timelapses and Junior).

New trend of astrophotography, the Nightscape or night scenery, requires photographers to include a landscape and a night skyscape on the same photograph. The winning photographers will be awarded a trip to Chile to visit the Very Large Telescope, a trip to the Alqueva Dark Sky Reserve in Portugal, cameras, telescopes, binoculars... Photographers can send their application from February 1st, 2015 to September 30th, 2015. All the information on www.photonightscapeawards.com

Meteor 2015 Távcsoves Találkozó

Idei nagy távcsoves találkozókat augusztus 13–16. között tartjuk Tarjánban, a Német Nemzetiségi Táborban. Gyere el Te is! Hozd el távcsovedet, hozd el családodat, észlelő jökevedet! Az MCSE nagy nyári találkozója távcsoveseknek és mindenkinek, akit

érdekel a csillagok világa! Az autóval és Volán járatokkal egyaránt jól megközelíthető táborhely Tarján községtől 2 km-re D-re található, a Tatabánya–Tarján műút mellett, 250 m tengerszint feletti magasságban (GPS: 47,59213, 18,49482) A helyszín közvetlen zavaró fényektől mentes, óriási észlelőréteken használhatjuk távcsoveinket.

A 2015-ös távcsoves találkozóra 3–400 amatőrcsillagászt várunk hazánkból és a szomszédos országokból. Minden korosztályt szeretettel várunk az észlelőréte távcsovekavalkádjában, az asztrobazáron, a tábori előadásokon és a tükörcsoszoló körben. Az éjszakai égboltot a Perseidák is színesítik majd, bízunk benne, hogy ismét egy emlékezetes távcsoves találkozásunk lesz! Az érdeklődők számára fakultatív kirándulást szervezünk a közeli Tatára, ahol a város csillagászati nevezetességeivel ismerkedünk meg.

Az előadni szándékozók jelentkezését várja Mízser Attila táborvezető az mcse@mcse.hu címen! Tábori információk: www.mcse.hu

Ifjúsági tábor a Hortobágyon

Az MCSE idei ifjúsági táborát a 14–19 éves korosztály számára szervezzük a Hortobágyi Nemzeti Parkban, a Fecskeház Erdei Iskolában, július 11–16. között. Az észlelési gyakorlatok mellett felkeressük Debrecen csillagászati nevezetességeit (Agora, Napfizikai Observatórium), továbbá az ATOMKI-t.

Ismerd meg Te is a Hortobágy csillagos egét és csillagmondáit épp úgy, mint a korszerű megfigyelési módszereket – a csillagok világát. Jelentkezés: mcse@mcse.hu

Tábori információk: www.mcse.hu